

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH AKADEMIA KUJAWSKO-POMORSKA W BYDGOSZCZY
(POLSKA)
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VI Міжнародної конференції

16 листопада 2023 року

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 16 від 22 грудня 2023 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – 562 с.

ISBN 978-617-8171-03-2

У матеріалах VI Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8171-03-2

© КНУБА, 2024

Узагальнюючи, високий рівень фізичної підготовки футболістів юніорів — це результат грамотної та інноваційної підготовки, де поєднуються наукові підходи, індивідуальний підхід та стимулююче середовище.

Список використаних джерел

1. Соломонко В.В., Лисенчук Г.А., Соломонко О.В. Футбол. – Київ: «Олімпійська література», 1997. – 286 с.;
2. Дулібський А.В. Моделювання як ефективний метод підготовки юнацьких команд з футболу // Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей аспірантів галузі фізичної культури і спорту. – Львів: ЛДІФК, 1999. – Вип. 3. – С. 298 – 304;
3. Соломонко В.В. та ін. Футбол: Підручник для студ. вузів фіз. виховання і спорту. - К.: Олимп. лит., 1997. - 286с.: іл.
4. Шамич О.М Фізична культура і спорт як основа здоров'я і благополуччя особистості: навчальний посібник /О.М. Шамич, Л.З. Сердюк, Г.В. Іваннікова/ –К. : Талком, 2023. – 131 с.

УДК 613-052.63

*Руденко Микола Васильович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти,
Київський національний університет
будівництва і архітектури*

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СВІТОГЛЯДУ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Постановка задачі. За півтора року повномасштабного війни в Україні кількість українців з інвалідністю зросла на 300 тисяч. Раніше в Україні проживало 2,7 млн людей з інвалідністю, а тепер цей показник сягнув 3

мільйонів. Серед основних хвороб найчисельнішими є хронічні захворювання, порушення формування репродуктивної системи, відхилення у психічному здоров'ї, зниження рівня фізичного розвитку. На 2022 рік середня тривалість життя в Україні складає 71,3 років; у чоловіків – 66,39 років у жінок – 76,22 років. У 2021 році середня тривалість життя в Євросоюзі для тих, хто народився на території ЄС, склала 80,1 рік: жінки 82,9 років, чоловіки 77,2 років. Різниця у тривалості життя в Україні та країнах Західної Європи становить 10,8 та 6,68 року для чоловічого та жіночого населення відповідно.

Слід визнати, що у такій ситуації проблема здоров'я української нації набуває неабиякої актуальності. Слід визнати, що рішення цієї проблеми не обмежується виключно рамками лише медицини та соціальної державної допомоги. З точки зору орієнтації фокусу державної політики на формування здорового покоління, слід трансформувати основні зусилля суспільства на формування у молодих людей здоров'язбережувального наукового світогляду. Одним із шляхів реалізації такого завдання є створення в Україні відповідного багаторівневого освітнього середовища. Особливо актуальною з точки зору ефективності є підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників (далі НПП), хто безпосередньо формує таке здоров'язбережувальне середовище у закладах освіти.

У реалізації державної соціальної політики Служби у справах молоді було залучено багато міністерств, відомств та інших структур на місцях, що дало надію на результат швидкого покращення здоров'я населення України.

Але насправді показники та тенденції, що характеризують стан здоров'я населення, вкрай негативні. Так, значною мірою це пов'язано із війною в Україні, але довоєнні тенденції валідизації населення на жаль не змінилися.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що значну увагу іноземних науковців спрямовано вивчення проблем освіти та охорони здоров'я (А. Бедворс, Д. Бедворс, Т. Гіголаєва, Д. Натбім, Р. Пірсіг, К. Таунс, Р. Шнайдер).

Проблеми та перспективи формування здорового способу життя через систему шкільної та дошкільної освіти на науково-практичному рівні вирішували О. Балакірєва, О. Вакулєнко, Л. Ващєнко, Т. Бойчєнко, Т. Воронцова, О. Дубогай, О. Леонтєва, В. Пономарєнко, О. Чаговець.

Проблемі створєння навчального середовища, що сприяє збереженню та змцєнєнню здоров'я дїтей, присвячєні науковї працї М. Башмакова, Я. Берегового, Л. Бережної, В. Ільчєнка, С. Дудка, В. Ковалько, М. Малашєнка, А. Маджуги, П. Матвїєнка, Г. Мєшко, Н. Мїллер, А. Морозової, С. Омєльчєнко, О. Пїдгорної, Н. Рилової, Г. Спїчєнка, М. Степанової та їн.

У системї закладїв вищої освіти такї вїтчизнянї вчєнї, як Д. Анїкєєв, В. Базильчук, В. Барко, О. Бойко, О. Гладощук, Г. Корчова, Ю. Ірхїн, Т. Киричєнко, С. Страшко, О. Яременко та їншї.

Аналїз праць учєних вказує на низку невідповїдностей мїж:
тендєнцїєю погїршєння здоров'я молодї, ї вкрай актуальною потребою суспїльства в здорових, соцїально активних громадянах;
змїни, що вїдбуваються в свїтоглядї сучасної молодї та змїстї освітньої дїяльностї закладїв освіти, якї мали б сприяти формуванню здоров'язбережувальної поведїнки;

зростаючий вплив засобїв масової комунїкацїї на формування стереотипїв ризикованої поведїнки молодї, та недостатнїй рївень педагогїчної компетєнтностї науково-педагогїчних працївникїв (далї НПП) ЗВО в аспектї формування у здобувачїв вищої здоров'язбережувального свїтогляду.

Зазначєнї протирїччя зумовили пошук шляхїв пїдвищєння рївня культури здоров'я здобувачїв освіти в умовах закладїв освіти України.

Мєта дослїдження полягає у аналїзї психолого-педагогїчних чинникїв, що сприяють формування здоров'язбережувального освітнього середовища в умовах ЗВО.

Досягнення цїєї мєти можливе за умови вирїшення наступних завдань:

необхідно з'ясувати особливості педагогічних закономірностей навчання студентів у дорослому віці, зокрема при проектуванні та навчально-методичному забезпеченні здоров'язбережувальних освітніх технологій;

проаналізувати умови, за яких буде реалізовуватися процес зростання рівня мотивації здобувачів освіти та випускників ЗВО до здоров'язбережувальної поведінки.

Ще у 80-х роках ХХ століття експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я визначили співвідношення факторів, що забезпечують здоров'я сучасної людини, виділяючи як основні чотири групи факторів: генетичні - 15-20%, умови довкілля (екології) - 20-25%, якість медичних послуг - 10-15%, умови та спосіб життя людей - 50-55% [2, с. 104]. Найбільш значущим у збереженні здоров'я фактором виявився останній фактор.

Системний аналіз цього фактора визначає три основні складові: рівень життя, якість життя та спосіб життя. Рівень життя - це ступінь задоволення матеріальних, культурних та духовних потреб (переважно економічної категорії). Якість життя характеризує комфортність задоволення потреб людини (переважно соціологічна категорія). Оцінюючи роль кожного компонента у формуванні здоров'я, слід зазначити, що при рівних можливостях перших двох (рівня життя та якості), що носять соціально-економічний характер, здоров'я людини багато в чому залежить від способу життя. А цей складник багато в чому персоналізован та визначається національно-історичними традиціями, особистими нахилами та рівнем культури індивідуума.

Чи можна змінити спосіб життя дорослої людини із здоров'я руйнівного на здоров'язбережувальний? Відповідь слід шукати в цілеспрямованому процесі перевиховання. Змістовний компонент процесу перевиховання має містити персоналізовані та адекватні цілі, які мають бути досягнуті в ході реалізації процесуального компонента в умовах освітньому середовища ЗВО.

Щодо розуміння поняття «культури здоров'я» ми дотримуємося думки В. Оржеховської, що «це невід'ємний компонент загальної культури

особистості, що забезпечує певний рівень знань, здібностей та умінь у питаннях формування, відтворення, зміцнення здоров'я та характеризується високим рівнем культури поведінки по відношенню до свого здоров'я та здоров'я інших» [3, с. 5].

Одним із чинників високого рівня захворюваності здобувачів освіти у ЗВО України є результат не завжди ефективної стратегії та політики формування прихильності до ЗСЖ, орієнтованої переважно на молодь шкільного віку.

Аналіз державних та відомчих документів [4-7], які мали реалізувати принципи соціального забезпечення, підтверджує, що всі вони орієнтовані переважно на молоде покоління, хоча одними із найефективніших суб'єктів освітнього простору України є науково-педагогічний склад та керівництво ЗВО. Являючись основним агентами впливу на формування здоров'язбережувального виховного середовища, дана категорія має бути лідером в аспекті дотримання та пропаганди ЗСЖ та культури здоров'я.

Формування здоров'язбережувального освітнього середовища постає, на думку Г. Мешко, як управління складною педагогічною системою, в якій:

поєднується використання методик забезпечення медичного, психолого-педагогічного супроводу учнів на кожному етапі їх розвитку;

здійснюється діагностика стану здоров'я школярів, контроль за рівнем їх фізичних, розумових та емоційних навантажень;

створюються умови для забезпечення емоційного комфорту учнів;

упроваджується комплексна програма зі збереження і зміцнення здоров'я учнів;

реалізуються методики активного залучення школярів до здоров'язбережувальної діяльності [8].

Враховуючи, що кінцевим результатом (або продуктом) діяльності НПП щодо формування у здобувачів освіти здоров'язбережувального світогляду є відповідні психічні новоутворення в особистості майбутнього фахівця, слід чітко розуміти умови та фактори, що сприятимуть створенню активного

виховного освітнього середовища. Здебільшого такі умови та фактори малочим відрізняються від класично-педагогічних, але особливість їх полягає у тому, що вони мають сприяти нівелюванню негативних з точки зору ЗСЖ стереотипів поведінки, що має студент та їх поступова трансформація у здоров'язбережувальні.

Важливим є розуміння вікових психофізіологічних та психологічних особливостей здобувачів освіти, які обов'язково має враховувати НПП плануючи виховну роботу в ході проведення різних видів навчальних занять.

Одним із завдань є необхідно з'ясувати, які кризи супроводжують студента під час навчання у ЗВО. Найкраще зрозуміти це дозволить вік студента та молодого спеціаліста на посаді, який коливається від 16 до 25 і більше років.

На етапі навчання у ЗВО чи «етапі професійної підготовки», студенти часто відчують розчарування в обраній професії, особливо на першому та останньому роках навчання. З'являється незадоволеність окремими навчальними дисциплінами, знижується інтерес до навчання. На цьому етапі можна чітко окреслити кризу професійного вибору.

Тут надзвичайно важливо, щоб НПП (куратор навчальної групи) спробував змінити мотивацію навчання на більш соціально-професійну значущість.

Наступний етап характеризується етапом професійної адаптації. Цей період характеризується радикальним зміною професійної ситуації розвитку особистості: новий різновіковий колектив, інша ієрархічна система міжособистісних відносин, нові суспільно значущі цінності, інша соціальна роль і, звісно, принципово новий тип управлінської діяльності.

На цьому етапі можлива криза, що викликано невідповідністю реального професійного життя ідеям та очікуванням, що сформувалися під час навчання в ЗВО.

Така невідповідність може викликати кризу професійних очікувань чи незадоволеність організацією праці, її змістом, посадовими обов'язками,

відносинами та власним статусом у колективі, умовами праці, грошової винагородою тощо.

Основним стратегічним завданням НПП ЗВО є стійке затвердження у структурі стратегічних цінностей майбутнього випускника ЗВО позиції «здоров'я – мета життя, а не його ресурс».

При характеристиці життєвих криз, як правило, згадуються труднощі професії особистості, аналізуються кар'єрні конфлікти та протиріччя професійного життя. Розглянемо фактори, які можуть ініціювати та посилювати кризи у професійному розвитку особистості випускника ЗВО:

1. Поступове якісне покращення методів здійснення професійної діяльності. На етапі професіоналізації настає момент, коли подальший еволюційний розвиток (свого стилю) неможливий без корисного порушення нормативної та прийнятної діяльності.

2. Зростання соціальної та професійної активності особистості здобувача освіти.

3. Соціально-економічні умови. Скорочення штатної посади, зменшення посадового окладу, зміна місця проживання.

4. Введення на нову посаду, участь у конкурсах на заміщення вакантної посади, атестацію спеціалістів, складання іспитів тощо.

5. Повне занурення в професійну діяльність. Новопризначені на посади після закінчення ЗВО, надто одержимі виконанням професійних обов'язків як єдиним способом визнання та успіху, іноді серйозно порушують професійну етику та часто вступають у конфлікти.

6. Вищий рівень професійної компетентності, ніж необхідний якісного виконання посадових обов'язків. Як результат – стан професійної апатії.

7. Вікові зміни: погіршення здоров'я (у тому числі сексуального у зв'язку з розлукою із сім'єю або постійним партнером), зниження працездатності, ослаблення психічних процесів, професійна стомлюваність, інтелектуальна безпорадність, синдром «емоційного вигоряння» та інші.

Кризи професійного розвитку можуть супроводжуватися професійною безпорадністю та невиразним усвідомленням недостатнього рівня компетентності, що суттєво негативно впливає на ефективність навчально-пізнавальної діяльності здобувача освіти в період навчання у ЗВО.

Отже, чітке розуміння всієї палітри факторів, що негативно впливають на особистість здобувача освіти та викликають психологічні кар'єрні, професійні та життєві кризи, вимагає від НПП ефективних, адекватних організаційно-управлінських дій у рамках створення здоров'язберезувального освітнього середовища, що дозволить суттєво знизити деструктивний вплив та підвищити рівень культури здоров'я випускників ЗВО.

Список використаних джерел

1. Здоровье - 21: Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ: введение. - Копенгаген: ВОЗ (ЕРБ), 1998. - № 5. - (Европейская серия по достижению здоровья для всех).

2. Бойко О.В., Литвиненко Е.С., Страшко С.В. Развитие мотивации до здорового способа життя: Інформаційно-методичний посібник. – К.: Програма розвитку ООН. – 166 с.

3. Оржеховська В.М. Педагогіка здорового способу життя // Проблеми освіти: Наук.- метод. Зб / Кол. Авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 48. – С. 5-12.

4. Програма діяльності КМУ "Назустріч людям" (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 04.02.05 року № 115)

5. Рекомендації парламентських слухань "Демографічна криза в Україні: її причини та наслідки" (затверджено Постановою Верховної Ради України від 05.06.03 року N 940-IV)

6. Указ Президента України від 15.03.02 № 258 "Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя".

7. Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України (затверджено Указом Президента України від 27.04.99 року № 456)

8. Мешко Г. М. Формування здоров'язбережувального освітнього середовища як аспект діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу / Г. М. Мешко // Науковий вісник Ужгородського університету. : Серія: Педагогіка. Соціальна робота. - 2017. - Вип. 1. - С. 157-161. - URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2017_1_42

УДК 378.37

Савицька Анна Юріївна,

соціальний менеджер

КУ «Центр надання соціальних послуг»

Брусилівської селищної ради

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Освіта в сучасних умовах воєнного стану зазнає суттєвих трансформацій: від зміни формату освітнього процесу до переміщення наукових установ. Це зумовлено такими чинниками, як: перебування на окупованих територіях учасників освітнього процесу; вимушене переселення за кордон у зв'язку з постійною загрозою здоров'я та бойовими діями.

Під час пандемії COVID-19, заклади вищої освіти активно розвивали дистанційне навчання в Україні, вдосконалювали цифрові компетентності педагогічних працівників і онлайн-комунікації зі здобувачами освіти. Такий досвід дещо зменшив виклики для української освіти під час повномасштабного вторгнення російської федерації. Проте перед учасниками освітнього процесу так і залишається чимало завдань. Наприклад: як безпечно та якісно продовжувати навчання, як здобувати освіту вимушено переміщеним особам, коли завершувати навчальний рік, якою буде вступна кампанія і як

<i>Приходько Олена Володимирівна, Паламарчук Дмитро Анатолійович, Кноблох Євгенія Віталіївна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ	365
<i>Росипчук Ігор Олексійович, Бабич Ярослав Андрійович</i>	
ПІДВИЩЕННЯ ТАКТИЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ФУТБОЛІСТІВ	368
<i>Росипчук Ігор Олексійович, Орловський Максим Володимирович</i>	
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ ЮНІОРІВ	370
<i>Руденко Микола Васильович</i>	
ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СВІТОГЛЯДУ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	373
<i>Савицька Анна Юріївна</i>	
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ	381
<i>Скриник Ліна Миколаївна, Скриник Мирослава Віталіївна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	384
<i>Сова Маргарита Олександрівна</i>	
СУЧАСНІ НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	388
<i>Сова Маргарита Олександрівна, Герасимчук Анна Сергіївна</i>	
ВПЛИВ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ НА ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ	392
<i>Сова Маргарита Олександрівна, Клівінська Валерія Валеріївна</i>	
ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	396
<i>Супрун В'ячеслав Васильович</i>	
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ: РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	399

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної конференції

(Київ, 16 листопада 2023 року)

Підписано до друку 04.01.2024 р.

Видавець ФОП Ямчинський О.В.

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 6554 від 26.12.2018 р.

Формат 60×84/16. Наклад 100 пр. Ум. друк. арк. 36,8. Зам. № 05-8.

Виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.